

Credința și fapta

Foaie duminicală a parohiei "Toma Cozma"

Duminica a treisprezecea după Rusalii

Astăzi:

Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul

Înaintemergătorului rânduială dumnezeiască a fost, ca și celor din iad să propovăduiască venirea Mântuitorului. Să se tânguiască Irodiada, care a cerut ucidere fără de lege; că nu legea lui Dumnezeu, nici viața cea vie a iubit, ci pe cea amăgitoare, vremelnică.
Condacul Tăierii Capului Sf. Ioan

Pilda lucrătorilor celor răi
Matei XXI, 33-44

33. Ascultați altă parabolă: "Era un om stăpân al casei sale, care a sădit vie; și a împrejmuit-o cu gard, a săpat în ea teasc, a clădit turn și a dat-o pe seama lucrătorilor, iar el s-a dus departe.
34. Iar când s-a apropiat vremea roadelor, și-a trimis slujitorii la lucrători, ca să-i ia roadele;
35. dar lucrătorii, prinzându-i pe slujitori, pe unul l-au bătut, pe altul l-au omorât, iar pe altul l-au ucis cu pietre.
36. A mai trimis alți slujitori, mai mulți decât cei dintâi, și tot așa au făcut cu ei.
37. În cele din urmă l-a trimis la ei pe fiul său, zicând: De ful meu se vor rușina.
38. Dar lucrătorii viei, văzându-l pe fiu, au zis între ei: Acesta este moștenitorul; veniți să-l omorâm și să avem noi moștenirea lui!...
39. Și, punând mâna pe el, l-au scos afară din vie și l-au omorât.
40. Deci, când va veni stăpânul viei, ce le va face lucrătorilor aceloră?"
41. Iar ei l-au răspuns: "Pe cei răi cu rău îi va pierde, iar via o va da altor lucrători, care-i vor da roadele la vremea lor".
42. Iisus le-a zis: "Oare niciodată n-ați citit în Scripturi: Piatra pe care au nesocotit-o ziditorii, aceasta a ajuns în capul unghiului; de la Domnul s-a făcut aceasta și minunată este în ochii noștri ?
43. De aceea vă spun: Lua-se-va de la voi împărăția lui Dumnezeu și i se va da neamului care-i va face roadele.
44. Cel ce va cădea pe piatra aceasta se va sfărâma, iar pe cel pe care ea va cădea, îl va zdrobi".

Sărbătoarea "Tăierea Capului Sf. Ioan Botezătorul" are o rânduială specială, fiind o zi de post și rugăciune, după cum au hotărât Sfinții Părinți. În această zi de întristare și mâhnire, nu este nici dezlegare la pește, creștinul aducând prin post cinstire vieții înfrânate a Sfântului Ioan Botezătorul, dar și sfârșitului său mucenicesc. Pomenirea jertfei Sfântului Ioan ca zi de post se săvârșește și pentru faptul că ea înseamnă o anticipare a Răstignirii Domnului în Vinerea Patimilor.

Conform tradiției preluate de creștinism după Vechiul Testament,
miercuri, 1 septembrie

Biserica Ortodoxă sărbătorește

Începutul anului bisericesc

evidențiat prin rugăciunile și cântările cu un conținut deosebit care se intonează în cadrul slujbei de dimineață, a Utreniei.

Rugăm pe Bunul Dumnezeu să dăruiască tuturor enoriașilor parohiei noastre un an bun, cu frumoase împliniri duhovnicești și cu folos pentru mântuire !

Între Jertfa pentru adevăr și orbirea pătimașă

Tăierea Capului Sfântului Ioan Botezătorul constituie una dintre sărbătorile importante ce încheie anul bisericesc ortodox, Sfântul Ioan Botezătorul fiind cinstit în Sfânta noastră Biserică ca cel mai puternic mijlocitor pentru noi înaintea lui Dumnezeu, după Sfânta Fecioară Maria. Pe timpul când Sfântul Ioan Botezătorul își desfășura activitatea profetică în pustiul Iudeii și pe malurile Iordanului, stăpânitor în Galileea și Perea era tetraahul Irod Antipa, fiul lui Irod cel Mare și al samarinencei Maltace, una dintre cele zece soții ale acestui “monstru fără milă”. Antipa era căsătorit cu una dintre fiicele lui Aretas al IV-lea, regele Arabiei.

Având interese politice la Roma - de unde aștepta numirea sa ca rege, care întârzia - găzduia la fratele lui după tată, Filip. Dar ospitalitatea acestuia din urmă sfârși prost, generând o legătură imorală cu soția lui Filip, Irodiada, fiica lui Aristobul. Alungându-și soția legală, Irod se căsătorește cu Irodiada, încălcând astfel legea mozaică și nesocotind morala publică.

Așa cum mustrase pe farisei și pe saducheii pentru fățarnicia și viața lor frivolă, pe vameși pentru lăcomia și nesațiul lor, pe ostași pentru cruzimea lor și ceruse tuturor să se pocăiască și să se pregătească pentru primirea lui Mesia pe care toți proorocii Vechiului Testament Îl profețiseră, tot astfel Ioan - “Proorocul cuvântului de foc” - îl va apostrofa și pe Irod Antipa: “*Nu-ți este îngăduit să îți pe femeia fratelui tău*” (Marcu 6, 18).

Așa mustrase odinioară proorocul Natan pe împăratul David pentru păcatul săvârșit cu femeia lui Urie. Doar că Irod nu a arătat nicidecum pocăința lui David, ci dimpotrivă, temându-se ca înrăurirea marelui prooroc asupra poporului să nu dea naștere unei răscoale și influențat de uneltirea Irodiadei și de ura fariseilor și saducheilor pe care Sfântul Ioan Botezătorul îi mustrase fără cruțare, a săvârșit una dintre cele mai grave nedreptăți pe care le-a cunoscut Ierusalimul. În scurt timp Ioan a fost arestat și dus în închisoarea de la Macherus, cea mai puternică cetate a lui Irod, situată la răsărit de Marea Moartă. Tot acolo se afla și palatul acestuia înconjurat de prăpăstii adânci și de ziduri puternice de apărare. Probabil că aici, întâlnirea dintre proorocul Ioan și tetraahul Irod a fost mai îndelungată, prilej de a-l asculta “cu drag” - cum mărturisește Evanghelistul Marcu (Marcu 6,20) și a-l cruța probabil de învinuirile Irodiadei și de furia asupritorilor care îl chinuiau din porunca ei. A avut ocazia să se convingă de calitățile

proorocului, văzând în el, “un om drept și sfânt de care se temea” – punându-i sufletul în grea cumpănă: să asculte cugetul său și să-l cruțe – sau să asculte de îndemnul Irodiadei și să-l ucidă ? Starea păcătoasă în care se afla, sufletul său pătimaș și lipsa de înțelepciune îl vor determina să renunțe, la puțina considerație pe care o avea pentru proorocul înțelept și luminat despre care lumea vorbea cu teamă și respect.

La câteva luni de la închiderea în temnița Macherus, va avea loc fărâdelegea uciderii Sfântului Ioan cu prilejul unui ospăț de ziua nașterii lui Irod, “regizat” cu viclenie de către Irodiada. S-au adunat în palatul regelui, mari dregători, căpetenii ale oștirii și fruntași din Galileea, în fața cărora Irod se putea lăuda cu ostaticul de excepție din temnița palatului său. Acest gând o îngrozea pe Irodiada, știind că Ioan ar fi muștrat chiar și în fața musafirilor perechea regală nelegitimă. Ea a așteptat ca băuturile să-i înfierbânte pe musafiri și în special pe Irod și atunci și-a trimis fiica, pe Salomeea, să-i “desfăteze” cu dansul. Prins în mreaja păcătoaselor gesturi și amețit de băutură, tetraahul va făgădui public, cu jurământ, să dea Salomeei, orice va cere, până la jumătate din împărăție. Cererea acesteia, în urma sfatului mamei sale, de a i se aduce capul Sfântului Ioan, “l-a mâhnit adânc pe rege” (Marcu 6,26), dar era o mâhnire inutilă.

Stăpânit de ambiție și orgoliu dar și împovărat de promisiunea nesăbuită, Irod satisface dorința fiicei Irodiadei și trimite un ostaș pentru a aduce îndată capul lui Ioan: “iar soldatul mergând i-a tăiat capul în temniță, l-a adus pe tipsie și l-a dat fetei, iar fata l-a dat mamei sale. Și auzind ucenicii lui, au venit și au ridicat trupul și l-au pus într-un mormânt” (Marcu 6, 28-29). Deși Evanghelia nu ne relatează locul unde a fost îngropat Sfântul Ioan Botezătorul, potrivit tradiției trupul lui a fost înmormântat aproape de Samaria, care nu era sub stăpânirea lui Irod Antipa.

După tristul eveniment, Irod Antipa a fost exilat în Lugdun, sfârșind sărac și necunoscut. Irodiada împărți crudul destin cu cel care îi dăruise pentru o scurtă vreme o coroană împărătească pe care o râvnise la Roma, pe când era soția acelu “rege fără țară”, Filip. Iar despre Salomeea se spune că atunci când trecu pe un lac înghețat, spărgându-se gheața și căzând în apă, capul i-a fost prins între două sloiuri de gheață și aruncat departe de corp.

Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul constituie semnul credinței sale până la jertfă, fapt pentru care el rămâne o icoană vie, vrednică de urmat în viața creștină. Prin jertfirea sa, Sfântul Ioan Botezătorul s-a făcut înaintemergător al jertfei Domnului, ce avea să fie sacrificat de același “neam desfrânat și păcătos” (Marcu 8,38), totuși biruit de Lumina și Crucea Mântuitorului Hristos.

Din tâlcuirea Evangheliei - Sf. Ioan Gură de Aur -

În pilda lucrătorilor celor răi, Hristos evidențiază mai multe aspecte: că Dumnezeu a purtat de grijă iudeilor de la început; că ei dintru început au fost niște ucigași; că Dumnezeu n-a lăsat nimic din cele ce trebuiau pentru purtarea lor de grijă; că nu S-a întors dinspre ei nici după ce au ucis pe profeți, ci a trimis chiar pe Fiul Lui; că unul și același este Dumnezeu Noului și Vechiului Testament; că moartea Lui are să săvârșească mari lucruri; că iudeii au să sufere cea mai cumplită pedeapsă pentru răstignirea Lui și pentru îndrăzneala lor, că au să fie chemate neamurile și că iudeii au să cadă.

Uită-te cât de mare e purtarea de grijă a lui Dumnezeu și cât de negrăită lenea lor ! Dumnezeu a făcut ce trebuiau să facă lucrătorii: a împrejmuțit via cu gard, a sădit-i și toate celelalte. Puțin lucru a lăsat în seama lor: să aibă grijă de cele din vie, să păzească ce le-a dat. N-a fost uitat nimic, ci toate erau într-o desăvârșită ordine. Deși iudeii s-au bucurat de atâtea daruri din partea lui Dumnezeu, n-au câștigat nimic de pe urma lor: i-a scos din Egipt, le-a dat legea, le-a ridicat Ierusalimul, le-a zidit templul le-a făcut jertfelnicul. „Și a plecat departe”, adică a fost îndelung răbdător; nu i-a pedepsit totdeauna îndată pentru păcatele lor. Numește „*plecare departe*” îndelunga Sa răbdare. „*A trimis slugile Sale*”, adică profeți, „*să ia rodul*”, adică ascultarea arătată prin fapte. Dar iudeii și acum și-au arătat răutatea lor; nu numai că n-au dat rod după ce s-au bucurat de o atât de mare purtare de grijă. Și aceasta-i semn de lenevie – dar s-au purtat și rău cu cei are au venit să ia rodul.

Prin cuvintele „*Poate se vor rușina ?*” se arată cât de mare este păcatul lor, că n-au nici o iertare. „*Haide să-L ucidem !*” au spus slujitori când L-au văzut pe Fiul .

Pentru ce ? Ce vină mare sau mică I-ați găsit ? Pentru că v-a cinstit ? Pentru că, Dumnezeu fiind, s-a făcut om pentru voi ? Pentru că a făcut acele nenumărate minuni ? Pentru că v-a iertat păcatele ? Pentru că v-a chemat la împărăția cerurilor ?

Uită-te cât de mare este prostia lor pe lângă necredința lor ! Uită-te la pricina uciderii ! E plină de nebulie, că spun: „*Să-L ucidem și va fi a noastră moștenirea !*”

Apoi, ca să știe iudeii că paguba ne se mărginește numai la scoaterea din vie, a adăugat și pedepsele, zicând:

„*Cel ce va cădea peste piatra aceasta se va sfărâma, și peste cine va cădea ea îl va zdrobi*” (Matei 21, 44). Este vorba aici de două pieiri: una, aceea că iudeii s-au poticnit și s-au smintit; acest înțeles îl au cuvintele: „*Cel ce va cădea pe piatra aceasta*”; alta, aceea a căderii lor în robie, a prăpădului de obște și a nenorocirilor ce au să vină peste ei, pe care le-a arătat Hristos mai dinainte deslușit, zicând: „*Îl va zdrobi*”. Prin aceste cuvinte a făcut aluzie și la învierea Lui.

Profetul Isaia spune că Domnul învinuiește via; în parabola aceasta, Domnul învinuiește și pe conducătorii poporului. În Isaia Domnul spune: *Ce trebuia să fac viei Mele și nu i-am făcut?*” (Isaia 5,4). În altă parte spune iarăși: „*Poporul Meu, ce ți-am făcut ? Sau cu ce te-am supărat ?*” (Mih. 6, 3). Prin aceste cuvinte Domnul arată nerecunoștința iudeilor; le arată că au răsplătit lui Dumnezeu cu rău, deși s-au bucurat de toate binefacerile; în pilda lucrătorilor viei arată același lucru, dar cu mult mai multă tărie. Acum Domnul nu mai spune: „*Ce trebuia să fac viei Mele și nu i-am făcut ?*”, ci îi pune pe iudei să declare ei că nu le-a lipsit nimic, îi pune pe ei să se osândească singuri.

Din sinaxarul săptămâni

În prima zi a lunii septembrie, Biserica Ortodoxă sărbătorește începutul anului bisericesc. Potrivit Sfintei Tradiții, în această zi, Mântuitorul Hristos, având vârsta de 30 de ani, a intrat în sinagoga din Nazaret, unde, deschizând Cartea Proorocului Isaia, și citind profeția care se referea la Dânsul: „*Duhul lui Dumnezeu este peste Mine...*” (Isaia 61,1), a încheiat zicând: „*Astăzi s-a împlinit Scriptura aceasta în urechile voastre*”. De aceea Biserica îi îndeamnă pe creștini în această zi: „*Dezbrăcați-vă de omul cel vechi, împreună cu faptele lui, și îmbrăcați-vă în omul cel nou, după chipul Celui ce l-a zidit*” (Col. 3, 9-10), „*ca să umblăm și noi întru înnoirea vieții*” (Rom. 6, 4).

În această zi a fost rânduită cinstirea Cuviosului Simeon Stâlpnicul, originar din părțile Ciliciei, ce a trăit în zilele împăratului Leon cel Mare (secolul V). Călugărindu-se și-a luat nevoința de a sta 47 de ani în vârful unui stâlp din ce în ce mai înalt, în rugăciune și post, primind de la Dumnezeu darul facerii de minuni, precum și pe cel al mai - înainte-vederii. Împreună cu acesta este cinstită și Cuvioasa Marta, maica sa.

După Proloagele, vol. I și Viețile Sfinților pe luna septembrie

Liturghia pe înțelesul tuturor

(urmare din numărul anterior)

9. Care este semnificația Imnului Trisaghion, adică „Sfinte Dumnezeule” ?

După încheierea cântării troparelor și a condacelor de la sfârșitul Vohodului Mic, diaconul rostește cu voce tare: *“Domnului să ne rugăm”*, iar în taină cere binecuvântarea preotului: *“Binecuvântează, părinte, vremea cântării celei întreit-sfinte”*, după care preotul îl binecuvântează pe cap spunând ecfonisul: *“Că sfânt ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea...”* Întreaga Biserică înalță glas solemn și puternic, intonând cântarea cea întreit sfântă, alcătuită din trei chemări către Dumnezeu: *„Sfinte Dumnezeule, Sfinte tare, Sfinte fără de moarte miluiește-ne pe noi”*. Prin chemarea *„Sfinte Dumnezeule”*, Trisaghionul îl mărturisește pe Dumnezeu-Tatăl, existența absolută; prin *“Sfinte tare”*, pe Dumnezeu-Fiul; prin *“Sfinte fără de moarte”*, pe Dumnezeu-Duhul Sfânt, Cel făcător de viață; iar formula de încheiere *“miluiește-ne pe noi”* se adresează unimii treimice. Denumirea de “Imnul Trisaghion” provine de la întreita repetare a cuvântului *“Sfinte”*, care amintește de proorocia lui Isaia (6, 3), unde serafimii sunt înfățișați stând în jurul lui Dumnezeu și strigând: *“Sfânt, Sfânt, Sfânt...”*, restul cântării provenind din Psalmii lui David (*“Însetat-a sufletul meu de Dumnezeu Cel tare, Cel viu”* – Psalmul XLI, 2). Prin aceasta se evidențiază cum spune Nicolae Cabasila, pe de o parte, legătura dintre Vechiul și Noul Testament iar, pe de alta, că îngerii și oamenii s-au unit într-o singură Biserică și o singură ceată, prin venirea lui Hristos.

În timpul intonării Trisaghionului preotul se roagă în taină lui Dumnezeu: *“Dumnezeule Cel Sfânt, Care întru sfinți Te odihnești, Cel ce cu glas întreit-sfânt ești laudat de serafimi și slăvit de heruvimi și de toată puterea cerească închinat... ; Cel ce dintru neființă la ființă ai adus toate; Care ai zidit pe om după chipul și asemănarea Ta și cu tot harul Tău l-ai împodobit; Cel ce dai înțelepciune și pricepere celui ce cere, și nu treci cu vederea pe cel ce greșește, ci pui pocăința spre mântuire... Înșuți Stăpâne, primește și din gurile noastre, ale păcătoșilor, întreit-sfânta cântare și ne cercetează pe noi întru bunătatea Ta. Iartă-ne nouă toată greșala cea de voie și cea fără de voie; sfințește sufletele și trupurile noastre și ne dă nouă să slujim Ție cu cuvioșie în toate zilele vieții noastre, pentru rugăciunile Preasfintei Născătoare de Dumnezeu și ale tuturor sfinților care din veac au bine-plăcut Ție, că sfânt ești Dumnezeul nostru și Ție slavă înălțăm, Tatălui și Fiului și Sfântului Duh, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”*.

Sfârșind rugăciunea aceasta, preotul și diaconul rostesc în taină Trisaghionul de trei ori făcând de fiecare dată câte o închinăciune în fața Sfintei Mese. Arătând cu orarul spre proscomidiar, diaconul zice apoi: *“Poruncește, părinte”*, formulă prin care preotul este invitat să îndeplinească cele rânduite pentru acest moment al slujbei. Astfel, închinându-se spre proscomidiar, preotul rostește încet: *“Binecuvântat este Cel ce vine întru numele Domnului”*. Diaconul

intervine din nou cu o altă invitație: *“Binecuvântează, părinte scaunul cel de sus”*. Acesta este scaunul arhierului așezat în centrul absidei de răsărit a altarului și Îl închipuie pe Hristos care, după Înălțarea Sa la cer, stă ca împărat și mijlocitor pe scaunul slavei Sale veșnice de-a dreapta Tatălui. Înainte de se cânta ultima dată *„Sfinte Dumnezeule”*, preotul răspunde invitației de mai sus făcută de diacon, zicând: *„Binecuvântat ești pe scaunul slavei împărăției Tale, Cel ce sezi pe heruvimi, totdeauna, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin”*.

Imnul Trisaghion trebuie intonat de toți credincioșii care participă la Sfânta Liturghie, căci este practic o rugăciune a tot poporul, adresată lui Dumnezeu. E și motivul pentru care cântarea “Sfinte Dumnezeule” este una dintre cele mai cunoscute de creștini, fiind rostită de fiecare în cadrul rugăciunilor Începătoare din canonul personal de rugăciune.

Fiind un moment special de rugăciune, este recomandabil a se sta în genunchi și chiar dacă se stă în picioare trebuie evitată mișcarea prin biserică, inclusiv angajarea preoților prin primirea de liturghii la ușa altarului, pentru a nu stânjeni rugăciunile de taină și mișcările liturgice.

Imnul Trisaghion cheamă totodată credincioșii la o pregătire interioară pentru a primi Cuvântul Evangheliei. De aceea, în vechime în acest moment al Liturghiei, la marile sărbători, avea loc botezul celor care, după o pregătire corespunzătoare, urmau să devină creștini. Astfel, până astăzi, la unele praznice împărătești, în loc de Sfinte Dumnezeule, se cântă *“Câți în Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați și îmbrăcat”*.

Importanța intonării Imnului Trisaghion este subliniată și prin faptul că atunci când se hirotonește un arhieru, hirotonia se face la încheierea acestei cântări, iar la liturghia la care slujește un arhieru, la ultima intonare, acesta adresează invocarea: *Doamne, Doamne, caută din cer și vezi și cercetează via aceasta pe care a sădit-o dreapta Ta și o desăvârșește pe ea !*

Iar pregătirea interioară pornește întotdeauna de la contemplarea Jertfei de pe cruce a Mântuitorului Hristos. De aceea, la sărbătorile închinare Sfintei Cruci, în loc de Sfinte Dumnezeule, se intonează imnul: *Crucii Tale ne închinăm, Hristoase și Sfântă Învierea Ta o laudăm și o mărim”*.
(va urma)

Bibliografie:

1. Cabasila, Nicolae, *Tâlcuirea Dumnezeieștii Liturghii*, Editura Arhiepiscopiei Bucureștilor, București, 1989
2. *Credința Ortodoxă*, Editura Mitropoliei Moldovei și Bucovinei, Iași, 1996
3. Vintilescu, Petre, *Liturghierul explicat*, Editura Institutului Biblic și de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, București, 1998
4. Vuiescu, C.; C. Dron, *Sfânta Liturghie lămurită pe înțelesul tuturor*, Editura “Credința Strămoșească”, Argeș, 2002

Publicație editată de parohia TOMA COZMA
Str. Toma Cozma, nr. 41, cod poștal 700 554, Iași,
tel/fax **211 273**, e-mail: margineanu@mail.dntis.ro
Preot paroh Mihai Mărgineanu
Secretar redacție: Vasilica Onofrei

Se distribuie prin pangarul parohiei. Pentru susținerea acestei publicații, dar și pentru activitățile culturale și filantropice ale parohiei, primim donații în contul 276 450 deschis la Raiffeisen Bank, filiala Iași.